

wat lichter en smaller; vaak wordt een lange jaren gebruikt en dus deels versleten en verslepen paalmes als fijnmes gebruikt.

Van het trekmes vindt men een afbeelding op de kaart; zij lijkt geen toelichting van node te hebben. Het *trekbröt* — de naam is zoals alle namen in de klomperij erg willekeurig; ik gebruik hem omdat ik hem in Enter zelf indertijd genoteerd heb en hij me nogal karakteristiek lijkt — is een houten blokje dat men zich tijdens het werken met het trekmes voor de borst bindt om beschadiging van de kleding te voorkomen.

Dat fijnmes en trekmes elkaar op één kaart treffen is mogelijk door hun verwante functie. Beide messen immers worden gebruikt met het doel de klomp, nadat hij is uitgehold, van buiten fijner bij te snijden. Een op meerdere lijsten vermelde nevenfunctie van beide messen is wat ik in V a k t a a l heb samengebracht onder: *de bakkes aansnijden*, d.w.z. de bek zijn definitieve vorm geven met een snede van kap tot hak.

C

De in kaart gebrachte gegevens verantwoord ik slechts exemplarisch om een indruk te geven van de wijze waarop het materiaal ons bereikte. C 110 geeft bij 13a *nee*, bij 13f *klain blokmes*; C 157 bij 15c *met kleiner soort als 4*; E 72 (vragenlijst 29) *twee kapmessen, een breed en een smal (..) smalle voor de afwerking*; E 209 bij 13f *dit mes „het gladmes” wordt op de gewone bank gebruikt*; F 114 bij 13c *hetzelfde als we bij 4a gebruiken maar dan niet zo zwaar*, bij 13f *wij gebruiken een z.g. fijnmes om de klompen glad te snijden*; G 201 bij 13e *afmaker model 4a, maar dan de helft smaller*; I 91 bij 15c *dit mes lijkt op dat genoemd in vraag 4*; K 91 bij 4a *er bestaan 2 soorten grove en fijne blokmessen*; K 166 bij 15c *lijkt op in vraag 4 bedoelde mes*; M 13 bij 4b *krommen veur veurmaken rechten om noa te snieën*; N 78 bij 12b *hiertoe gebruikt men het mes van vraag 4a, als het ver versleten is*; O 67 bij 4a *1 een krommes 2 een opsnijmes (om klomp net te maken)*. Al deze en vergelijkbare gevallen heb ik als de zaak fijnmes geïnterpreteerd. Over de op de kaart vermelde benamingen wil ik niet verder uitweiden.

Men gebruikt het paalmes ook na het boren. Ook hier weer enkele citaten ter globale verantwoording: C 63 bij 15a *neen*, 15c *blokmes*; G 7 bij 15a *neen, gebeurt met grote mes (bij 4a grote mes of blokmes)*; C 159 op de bijlage *met het schiermes geschiedde de laatste afwerking*; H 40 bij 15c *een ander mes, namelijk het mes van 4a*; L 328 bij 15a *neen*, 15c *met blokmes* (let wel: kaart 1 heeft een lange pijl naar